

Geografi og klima

1

Geografi

Den lange danske kystlinje

Danmark er et lille land målt i forhold til sine nærmeste naboer. Sverige og Tyskland er hhv. ti og otte gange større end Danmark, der har et areal på lidt mere end 43.000 km². Til gengæld har vi en kystlinje, som er usædvanlig for landets størrelse. Danmark strækker sig over mere end 7.300 km kyst, hvilket er længere end Den Kinesiske Mur. Det svarer til knap halvanden meter kyst pr. indbygger.

Et kendetegn ved Danmarks geografi er de mange øer, 407 i alt. I nævnte rækkefølge er Sjælland, Vendsyssel-Thy, Fyn, Lolland og Bornholm de største øer. Jylland (inkl. Vendsyssel-Thy) udgør 70 pct. af landets samlede areal.

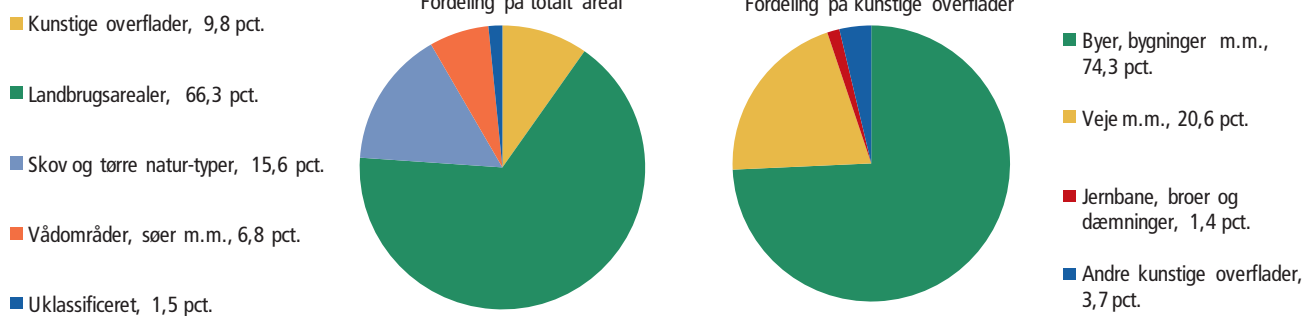
Det danske rige omfatter foruden Danmark de selvstyrede områder Grønland og Færøerne. Den isfri del af Grønland er næsten ti gange større end Danmark, og Danmark er 30 gange større end Færøerne.

Danmarks natur er præget af landbrug og skov

Danmark har i årtusinder været et landbrugsland, og det har i høj grad sat præg på det danske landskab. Således består to tredjedele af landskabet af landbrugsarealer. Skove er dog også synlige i landskabet i form af bl.a. løvskov og nåleskov. Af de mange skove er Rold Skov og Gribskov de største.

Figur 1

Fordeling af Danmarks areal efter arealtype



Tabel 4

Menneskeskabt infrastruktur og bygninger fylder i landskabet

Byer, veje, jernbaner, broer og andre former for menneskeskabte overflader dækker sammenlagt 10 pct. af det danske areal. Det svarer til tre gange Færøernes areal – eller 56 pct. af Sjælland. Heraf er bymæssige bebyggelser som fx villakvarterer, lejlighedskomplekser og industrikvarterer dominerende og optager tre fjerdedele af de menneskeskabte overflader.

Klima

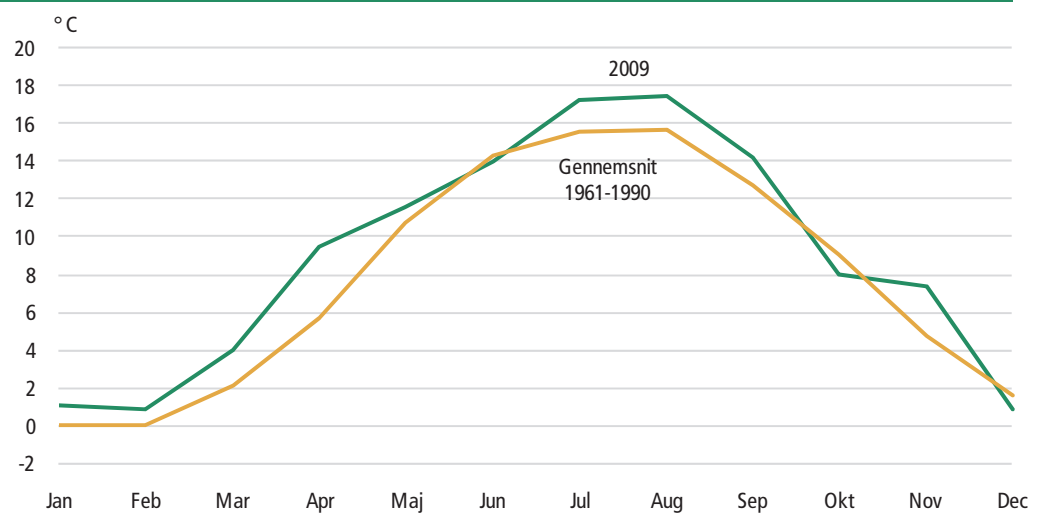
Det regner eller sner hver anden dag

Det danske vejr er kendt for at være omskifteligt. Sikkert er det i hvert fald, at det regner eller sner hver anden dag i Danmark. Et år har nemlig i gennemsnit 171 dage med nedbør.

Sne syv døgn om måneden i vinterperioden

I Danmark har vi milde vintre uden store mængder sne, dog med meget regn. I gennemsnit er der syv snevejrsdøgn hver måned i december, januar og februar. Det falder til fem snevejrsdøgn, når vi når hen i marts, og i april er der gennemsnitligt tre døgn med sne.

Figur 2 Temperaturer i Danmark



Kilde: www.dmi.dk

Temperatursvingning på 16 °C i løbet af året

Set over et år svinger den gennemsnitlige døgntemperatur generelt fra 0 °C i januar til 16 °C i august. Det sker, at der er store variationer i forhold til gennemsnittet. Den koldeste dag i over hundrede år var en januardag i 1982 med temperaturer på -31 °C. Den varmeste dag var en augustdag i 1975 med temperaturer på 36 °C.

"... og det bliver overskyet igen i dag"

Gråvejr og mange skyer på himlen er et naturligt syn i en danskers hverdag. Skyerne dækker i gennemsnit to tredjedele af himlen på et år, men sommeren er dog den mindst skydækkede årstid med et gennemsnit på 60 pct. skydække.

Ikke mange solskinstimer på et år

Danmark er et land, hvor det samlede antal solskinstimer på et år giver anledning til at nyde solen, mens den er der. I gennemsnit er der fire timers solskin om dagen, naturligvis særligt i foråret og sommeren. Fra maj til august er der over seks timers solskin om dagen.

Tabel 1 Danmarks areal, folketal og kystlinje

	Areal km ²	Folketal 1. januar 2010	Befolknings- tæthed pr. km ²	Antal øer	Vandareal 1959 km ²	Kystlinje 1959 km
Danmark	43 098,31	5 534 738	128,4	407	700	7 314
Landsdele						
Sjælland	7 450,59	2 348 684	315,2	99	184	1 735
Lolland-Falster	1 795,34	109 896	61,2	45	24	587
Bornholm ¹	588,55	42 255	71,8	9	3	141
Fyn	3 485,84	484 862	139,1	100	26	1 130
Øerne i alt	13 320,32	2 985 697	224,1	253	237	3 593
Jylland	29 777,99	2 549 041	85,6	154	463	3 721
Regioner						
Region Hovedstaden	2 561,27	1 680 271	656,0	28	101	602
København by	180,11	678 873	3 769,2	5	18	213
Københavns omegn	340,08	512 692	1 507,6
Nordsjælland	1 452,53	446 451	307,4	14	80	248
Bornholm ¹	588,55	42 255	71,8	9	3	141
Region Sjælland	7 273,21	820 564	112,8	114	109	1 861
Østsjælland	807,59	234 574	290,5	18	7	154
Vest- og Sydsjælland	6 465,62	585 990	90,6	96	102	1 707
Region Syddanmark	12 206,17	1 200 277	98,3	120
Fyn	3 485,84	484 862	139,1	100	26	1 130
Sydjylland	8 720,33	715 415	82,0	20 ²
Region Midtjylland	13 124,34	1 253 998	95,5	79
Østjylland	5 907,10	826 923	140,0	48
Vestjylland	7 217,24	427 075	59,2	31
Region Nordjylland	7 933,32	579 628	73,1	56
Færøerne	1 398,85	48 778³	34,9	17⁴	...	1 117⁵
Grønland	410 449,00⁶	56 194³	0,1

Anm. 1: Danmarks sydligste punkt er Gedserodde på Falsters sydspids, 11°58'15" ø.l., 54°33'35" n.b., det nordligste ved Skagen 10°36'11" ø.l., 57°45'07" n.b., det vestligste Blåvandshuk 08°04'22" ø.l. 55°33'36" n.b. og det østligste Christiansø (Østerskær), 15°11'55" ø.l., 55°19'17" n.b. *Europæisk Datum, 1950.*

Anm. 2: De grundlæggende opmålinger er foretaget af Geodætisk Institut i perioden 1953-1959 på de daværende målebordsblade (1:20.000), jf. *Danmarks Areal* (Statistiske Meddelelser 1968:4). Arealerne er ajourført af Danmarks Statistik ved planimetriske opmålinger på de nuværende 4 cm-kort (1:25.000).

Anm. 3: Arealerne i kol. 1 omfatter alle arealer inden for landets konturer. Fjorde og vige, der ved den ovennævnte opmåling havde fri forbindelse til havet (fx Ringkøbing fjord), indgår ikke i arealtallene.

Anm. 4: Tallene i kol. 5 og 6 er fra den i 1959 afsluttede planimetriske opmåling og de er ikke ajourført på nyere kortmateriale. I kol. 5 indgår fire søer og to inddæmmede fjorde, der hver er over 1.000 ha (10 km²) - nemlig Arresø, Esrum sø, Mossø, Tissø, Saltbæk Vig og Stadil Fjord. I de danske søer er der 53 navngivne øer med et samlet areal på 1,97 km². Kystlinien og vandarealerne er forsøgt fordelt de nye regioner efter kommuneinddelingen 1. januar 2007.

Anm. 5: Navngivne søer, vandløb mv. i sogne, der 1. januar 2007 blev delt på kommuner beliggende i hver sin region, er medtaget under den region, hvor den største del af sognet ligger.

Anm. 6: Tallene afviger fra tallene i tabel 4 pga. forskellige opgørelsesmetoder.

¹ Inkl. Christiansø. ² Landegrænsen mod Tyskland havde ved opmålingen en længde på 67,7 km. ³ 1. januar 2009. ⁴ Beboede øer. ⁵ Opmålt 1955. ⁶ Kun den isfri del af Grønland er medtaget. Grønlands samlede areal er på 2.166.086 km², hvoraf 81 pct. dækket af indlandsis.

Kilde: *Danmarks geografiske yderpunkter* (Kort- og Matrikelstyrelsen)

Nye tal forventes offentliggjort februar 2011

www.statistikbanken.dk/folk1 og are207

Tabel 2 Danmarks administrative inddeling. 2010

	Kom- mune	Kirke- sogne	Skatte- centre ¹	Valgkredse ²	
				Storkredse	Opstillingskredse
I alt	98	2 116	30	10	92
Øerne	56	887	16	6	48
Region Hovedstaden	29	245	7	4	28
København by	4	81	1	1	12
Københavns omegn	13	56	2	1	8
Nordsjælland	11	86	3	1	6
Bornholm	1	22	1	1	2
Region Sjælland	17	417	6	1	12
Østsjælland	5	60	2	}	3
Vest- og Sydsjælland	12	357	4		1
Region Syddanmark	22	499	7	2	21
Fyn	10	225	2	1	8
Jylland	42	1 229	14	4	44
Region Syddanmark (fortsat)					
Sydjylland	12	274	4	1	13
Region Midtjylland	19	615	7	2	22
Østjylland	11	356	4	1	11
Vestjylland	8	259	3	1	11
Nordjylland	11	340	3	1	9

¹ Indeholder også Toldcentre og Skylds- og vurderingskredse. ² Ifølge Lov nr. 1292 af 8. december 2006 om valg til Folketinget.

Tabel 3 Areal og folketal for landsdele og beboede øer

Kom- mune kode	Areal i ha 2009	Folketal 1. januar		Kom- mune kode	Areal i ha 2009	Folketal 1. januar	
		2008	2009			2008	2009
Hele landet	4 309 831	5 475 791	5 511 451		348 584	482 410	484 346
Den sjællandske øgruppe	745 059	2 310 624	2 329 910	Fynske øgruppe	298 456	451 394	453 700
Sjælland i alt	703 130	2 130 970	2 147 281	Fyn	298 456	451 394	453 700
330 Agersø	684	233	221	430 Avernakø	586	111	111
Amager i alt	9 629	166 030	169 157	492 Birkholm	92	10	10
390 Bogø	1 307	1 124	1 112	430 Bjørnø	150	36	32
370 Enø	340	275	281	420 Bågå	623	36	37
250 Eskilsø	139	2	2	479 Drejø	426	71	69
390 Farø	93	5	5	410 Fænø	394	3	2
370 Gavnø	575	35	40	479 Hjortø	90	12	13
330 Glænø	559	62	63	482 Langeland	28 384	13 723	13 340
211 Hesselø	71	0	0	430 Lyø	605	116	109
390 Langø	127	4	3	482 Siø	131	18	17
390 Masnedø	168	122	135	479 Skarø	197	40	39
390 Møn	21 775	10 200	10 074	482 Strynø	488	216	206
326 Neksø	223	21	21	479 Thurø	753	3 728	3 742
390 Nyord	499	45	41	440 Tornø	21	4	4
330 Omø	452	177	169	479 Tåsinge	6 979	6 188	6 217
316 Orø	1 502	890	906	480 Æbelø	232	2	-
185 Saltholm	1 599	5	5	492 Ærø	8 807	6 702	6 698
326 Sejerø	1 237	397	373	82 navngivne øer	1 170	•	•
101 Slotsholmen	21	21	19	Jylland	2 977 799	2 528 129	2 543 568
101 Trekroner	2	2	1	Jyske halvø	2 387 430	2 151 667	2 167 177
390 Tærø	175	4	1	Vendsyssel-Thy	468 573	289 630	289 849
78 navngivne øer	752	•	•	773 Agerø	385	38	35
Den lolland- falsterske øgruppe	179 534	111 715	110 968	727 Alrø	751	149	156
Lolland	124 286	67 306	66 655	Als	31 222	52 109	51 892
376 Falster	51 376	43 640	43 530	707 Anholt	2 237	164	167
360 Askø	282	47	46	580 Barsø	266	23	24
360 Fejø	1 600	557	574	851 Egholm	600	55	52
360 Femø	1 138	150	147	615 Endelave	1 308	174	168
360 Lilleø	86	6	5	563 Fanø	5 578	3192	3 207
360 Skalø	106	9	11	779 Fur	2 229	872	865
360 38 navngivne øer	660	•	•	813 Hirsholm	17	4	4
Den bornholmske øgruppe	58 855	42 913	42 659	766 Hjarnø	321	106	107
400 Bornholm	58 815	42 817	42 563	671 Jegindø	791	524	500
411 Christiansø ¹	25	} 96	96	580 Kalvø	18	8	7
411 Frederikso ¹	4			820 Livø	331	10	9
411 6 navngivne øer	11	•	•	825 Læsø	10 122	2 003	1 993
				561 Mandø	763	46	44
				773 Morsø	36 331	22 091	22 098
				550 Rømø	12 886	689	715
				741 Samsø	11 206	4 085	4 003
				580 Store Okseø	11	3	3
				727 Tunø	352	119	118
				671 Venø	646	201	199
				510 Årø	566	167	176
				129 navngivne øer	2 859	•	•

Anm.: Amager er afgrænset ved hjælp af polygoner. Den lolland-falsterske øgruppe omfatter følgende kommuner: 360 og 376. Vendsyssel-Thy omfatter følgende kommuner: 3.037 personer af Struer Kommune, 787, 810, 813 (ekskl. Hirsholm), 849, 860, plus 36.346 personer af Aalborg Kommune, 495 personer i Aggersborg sogn i Vesthimmerlands Kommune. I alt 333 navngivne øer er uden beboere.

¹ Uden for kommuneinddelingen. Administreres af Forsvarsministeriet.

Nye tal forventes offentliggjort maj 2010

www.statistikbanken.dk/bef4

Tabel 4		Arealdekke	
	Km ²		Pct.
Samlet areal	43 560,76		100,00
Kunstige overflader	4 246,46		9,75
Bymæssige strukturer, industrielle og kommercielle enheder ¹	3 154,63		7,24
Motorvej	43,96		0,10
Motortrafikvej	9,10		0,02
Vej bredere end 6 meter	269,02		0,62
Vej 3 – 6 meter	551,58		1,27
Jernbane	58,22		0,13
Bro	0,02		0,00
Dæmning	2,64		0,01
Landingsbane	3,31		0,01
Råstofområde	19,94		0,05
Teknisk areal	17,46		0,04
Kirkegård	6,96		0,02
Sportsanlæg	52,18		0,12
Rekreativt område	57,44		0,13
Landbrugsarealer	28 897,85		66,34
Landbrug	28 615,01		65,69
Gartneri	33,87		0,08
Græsarealer	155,18		0,36
Græs i byområder	93,72		0,22
Blandet landbrug og natur	0,07		0,00
Skov og tørre natur-typer	6 788,32		15,58
Skov	1 829,48		4,20
Løvskov	1 309,40		3,01
Nåleskov	2 147,34		4,93
Blandet skov	7,98		0,02
Overdrev	391,92		0,90
Hede	981,76		2,25
Sand/klit	51,21		0,12
Anden overflade med ringe vegetation	69,23		0,16
Vådområder	2 274,89		5,22
Eng	808,89		1,86
Vådområde	205,66		0,47
Mose	875,60		2,01
Strandeng	384,74		0,88
Søer og vandløb	670,59		1,54
Sø	616,49		1,42
Vandløb bredere end 8-12 meter	49,42		0,11
Sø-rørskov	0,34		0,00
Dambrug	4,34		0,01
Uklassificeret	682,65		1,57

Anm. 1: Tallene er baseret på forskellige datakilder, der dækker perioden fra ultimo 1980'erne til medio 1990'erne. Datagrundlaget er arealanvendelseskortet i Miljøministeriets Areal Informations System. Tallene er en revision (ikke en opdatering) af de indsamlede data. Revisionen er foretaget af Danmarks Miljøundersøgelser i 2001. Klassifikationen er baseret på den trecifrede *CORINE land cover nomenclature*, idet der er tilføjet et fjerde ciffer til nationalt brug.

Anm. 2: Tallene afviger fra tallene i tabel 1 pga. forskellige opgørelsesmetoder.

¹ Omfatter bykerne, lav bebyggelse, høj bebyggelse, bebyggelse i åbent land og industri. Veje er ikke omfattet.

Kilde: Danmarks Miljøundersøgelser

www.dmu.dk

Tabel 5 Danmarks 15 største søer

Navn	Beliggenhed	1999-2002 2004-2008		Navn	Beliggenhed	1999-2002 2004-2008	
		km ²				km ²	
Arresø	Sjælland	39,5	39,6	Søndersø	Lolland	8,4	8,0
Esrum sø	Sjælland	17,4	17,4	Tystrup sø	Sjælland	6,7	6,7
Mossø	Østjylland	16,6	16,6	Jul sø	Østjylland	5,8	5,8
Stadil Fjord ¹	Vestjylland	17,3	16,2	Tømmerby Fjord	Nordjylland	6,0	5,7
Saltbæk Vig ¹	Sjælland	16,1	15,9	Ulvedybet	Nordjylland	5,9	5,5
Tissø	Sjælland	12,7	12,5	Tange sø	Vestjylland	5,5	5,5
Furesø	Sjælland	9,3	9,4	Lund Fjord	Nordjylland	5,1	5,1
Skanderborg sø	Østjylland	8,6	8,6				

Anm.: Opmålingsgrundlaget spænder over reviderede ældre kort, hvor revisionsgraden er ukendt, til fotogrametrisk nyopmålte kort. Benævnte søer er navngivet på målebordsbladene.

Kilde: Kort- og Matrikelstyrelsen

www.kms.dk

¹ Brakvandsområde.

Tabel 6		Meteorologiske forhold												
		Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Året
		°C												
Middeltemperatur														
Normal (1961-1990)		0,0	0,0	2,1	5,7	10,8	14,3	15,6	15,7	12,7	9,1	4,7	1,6	7,7
2009		1,0	0,8	4,0	9,4	11,5	13,9	17,2	17,4	14,1	7,9	7,3	0,8	8,8
Gns. dagtemperatur														
Normal (1961-1990)		2,0	2,2	4,9	9,6	15,0	18,7	19,8	20,0	16,4	12,1	7,0	3,7	10,9
2009		2,7	2,6	6,6	14,7	15,7	18,2	21,6	21,4	17,9	10,7	8,9	2,6	12,0
Gns. nattemperatur														
Normal (1961-1990)		-2,9	-2,8	-0,8	2,1	6,5	9,9	11,5	11,3	9,1	6,1	2,3	-0,7	4,3
2009		-1,1	-1,5	1,3	4,5	7,2	9,4	13,0	13,6	10,4	4,9	5,5	-1,4	5,5
Maksimumstemperatur														
1874-2009		12,4	15,8	22,2	28,6	32,8	35,5	35,3	36,4	32,3	24,1	18,5	14,5	36,4
Målt i året		<i>2005</i>	<i>1990</i>	<i>1990</i>	<i>1993</i>	<i>1892</i>	<i>1947</i>	<i>1941</i>	<i>1975</i>	<i>1906</i>	<i>1978</i>	<i>1968</i>	<i>1953</i>	<i>1975</i>
2009		7,3	8,7	13,7	23,8	26,0	27,9	29,9	32,7	28,1	17,2	14,2	9,7	32,7
Minimumtemperatur														
1874-2009		-31,2	-29,0	-27,0	-19,0	-8,0	-3,5	-0,9	-2,0	-5,6	-11,9	-21,3	-25,6	-31,2
Målt i året		<i>1982</i>	<i>1942</i>	<i>1888</i>	<i>1922</i>	<i>1900</i>	<i>1936</i>	<i>1903</i>	<i>1885</i>	<i>1886</i>	<i>1880</i>	<i>1973</i>	<i>1981</i>	<i>1982</i>
2009		-13,0	-13,9	-8,0	-2,9	-0,1	0,2	5,7	7,1	0,4	-4,9	-3,0	-19,0	-19,0
Graddage		graddage												
Normal (1961-1990)		522	491	461	337	198	84	43	47	128	243	361	469	3 382
2009		497	453	403	227	170	106	21	19	90	282	290	501	3 061
Nedbør		mm.												
Normal (1961-1990)		57	38	46	41	48	55	66	67	73	76	79	68	712
2009		41	34	53	10	56	63	86	68	45	79	126	71	732
Soltimer, hele landet		timer												
Normal (1961-1990)		43	69	110	162	209	209	196	186	128	87	54	43	1 495
2009		39	56	106	272	274	280	220	200	160	114	26	46	1 793
Sommerdage (maks. >25°)		døgn												
Normal (1961-1990)		0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	1,9	2,6	2,3	0,1	0,0	0,0	0,0	7,2
2009		0,0	0,0	0,0	0,0	<	1,8	4,1	4,1	0,6	0,0	0,0	0,0	10,7
Frostdøgn (min. <0°)														
Normal (1961-1990)		19,0	19,0	15,0	6,6	0,7	<	0,0	0,0	0,2	1,8	7,3	15,0	84,0
2009		17,8	19,5	6,8	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3	0,8	18,6	66,9
Isdøgn (maks. <0°)														
Normal (1961-1990)		8,6	7,5	2,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	4,0	23,0
2009		3,1	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,2	11,5
Nedbørdøgn (R³ 0,1 mm)														
Normal (1961-1990)		17,0	13,0	14,0	12,0	12,0	12,0	13,0	13,0	15,0	16,0	18,0	17,0	171,0
2009		12,8	16,1	16,0	4,3	14,2	11,0	19,3	15,9	11,8	17,4	27,2	17,9	183,9
Snedøgn														
Normal (1961-1990)		7,6	6,4	5,3	2,6	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	2,3	5,8	30,0
2009		3,1	9,4	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	6,1	20,0

Anm. 1: *Graddage* anvendes som et omtrentligt mål for opvarmningsbehovet i fyringssæsonen (1. september – 31. maj). Graddage er skyggegraddage.

Anm. 2: < betyder mindre end 0,1, men større end 0,0.

Kilde: Danmarks Meteorologiske Institut
Nye tal forventes offentliggjort januar 2011

www.dmi.dk